

Nr 321.

Av herr **Bengtsson** i Göteborg **m. fl.**, om skrivelse till Kungl.

Maj:t angående en överenskommelse mellan de nordiska staterna om gemensam tillämpning av frihandelsprincipen.

I sin i många avseenden beaktansvärda motion nr 266 har herr Palmstierna bl. a. ifrågasatt utredning »huruvida och i vad mån upprättandet av en särskild handelstraktat mellan de tre nordiska rikena, avseende ömsesidigt tillmötesgående i fråga om tullavgifter . . . , bör åstadkommas».

Den traktatmässigt reglerade samverkan emellan de nordiska länderna som här ifrågasättes bygges på protektionistisk grund, särskilt vad de nordiska ländernas förhållande till den yttre världen beträffar. Åtskilligt i motionärens framställning tyder också på att detta för honom är det enda alternativet. Han fäster sålunda, trots vissa förbehåll, synnerligt avseende vid de bekanta beslut om ett ekonomiskt krig efter det militära fredsslutet, som fattats å ententens andra Pariskonferens. Han finner det vara av behovet påkallat, att de nordiska länderna anpassa sig till den nya handelspolitiska situation, som då skulle inträda: Åtgärder måste vidtagas »för att värna de nordiska rikenas handelspolitiska intressen såväl vid fredsslutet, som efter det kriget med militära vapen upphört». För att hävda vår ekonomiska självständighet gentemot de väldiga maktgrupperingarna behöves defensivåtgärder, och i detta avseende skulle de nordiska länderna ha större utsikt att lyckas, om de så vitt möjligt uppträdde som en tullpolitisk enhet. Först i den mån detta realiserats, kan erforderlig styrka och ryggrad givas åt vårt gemensamma uppträdande *utåt* i ekonomiskt avseende.

Längre fram i motiveringen framhålles med en viss tillfredsställelse såsom ägnat att främja motionärens syfte, att »tullskyddet vunnit insteg

icke endast hos oss och i Norge utan även i Danmark, som långt ifrån kan betraktas såsom något frihandelsland, även om dess industritullar äro mycket lägre än de andra staternas och spannmålen går fri».

Hela denna tankegång synes oss alltför snäv som basis för den ifrågasatta utredningen om en gemensam nordisk handelstraktat. Tidens oerhörda allvar bjuder oss att se sakerna realistiskt och i stort. Vid handläggandet av varje åtgärd som har mer än rent lokal betydelse torde det numera vara vår plikt att se till, om den är ägnad att främja eller motverka lösningen av den största uppgift, som världskrigets oerhörda fasor ålagt oss: skapandet av ett rättfärdigt och därför varaktigt fredstillstånd. Äro vi medvetna om dessa plikter, så få vi ej slå oss till ro med att Pariskonferensens ekonomiska krigshot (man kan föröfrigt lika mycket tala om centralmakternas) skall bringas i verkställighet och bara anpassa oss efter detta nya tillstånd medels motsvarande defensiva åtgärder, utan fastmer gäller det att kraftigast möjligt reagera mot hela den för en varaktig fred, som båda de krigförande grupperna själva säga sig kämpa för, farliga tankegång, som kommer till uttryck i dessa beslut. De nordiska länderna kunna icke bättre ge uttryck för denna reaktion, än om de i handling anvisa *en helt annan väg*, nämligen *det fria av alla tullskrankor oberörda varuutbytet*. Skola de planer på ett »nationernas samfund» för bevarande av freden, som man nu på alla håll säger sig vilja medverka till och som särskilt den amerikanske presidenten tagit till orda för i sitt fredsbudskap till senaten, kunna realiseras, så är denna väg nästan ofrånkomlig. Ty det är knappast tänkbart, att ett statssamfund skall kunna äga bestånd, där de olika delarna ömsesidigt hämma och bekriga varandra medels tulltariffer. Vi se också, att när helst någon statssammanslutning i större stil ägt rum, har den åtföljts av eller föregåtts av inre handelsfrihet. Det tyska riket, Förenta staterna och Australiens förenade stater äro bl. a. exempel härpå. Att samtidigt arbeta för en alla folk omfattande överstatlig sammanslutning i fredens intresse och för slutna handelspolitiska grupperingar synes knappast möjligt. Det ena utesluter eller motverkar i varje fall det andra.

Men även om dessa förhoppningar på ett allmänt statsförbund skulle visa sig illusoriska och Pariskonferensens reaktionära planer triumfera, är det dock nationalekonomiskt sett minst sagt omtvistligt, huruvida våra små länder — vi må gå fram var för sig eller enade — bäst »värna» oss, bäst tillvarataga våra intressen genom att tullpolitiskt sätta hårt mot hårt. Många framstående ekonomer torde hellre luta åt den uppfattningen, att vi skulle stå oss bäst i en dylik kamp, om vi ginge över till full frihandel

och i stället för tullskydd förlitade oss till andra mera rationella medel för stärkande av vår ekonomiska motståndskraft.

Starka skäl synas sålunda tala för att den ifrågasatta utredningen utvidgas till att omfatta även möjligheten av en nordisk handelstraktat, baserad på full frihandel.

På grund härav få vi hemställa, att

Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, i vad mån och på vilka villkor överenskommelse må kunna träffas de nordiska staterna emellan för att i sin ekonomiska politik med den övriga världen gemensamt tillämpa frihandelsprincipen och därigenom göra en insats i det oundgängliga samarbetet mellan världens övriga stater.

Stockholm den 5 februari 1917.

Magnus Bengtsson.

Ivar Vennerström.

C. O. Johansson.

C. Winberg.

K. Lundberg.

Christian Ericson.

Ernst Hage.

J. Björling.

Fabian Månsson.

Tryckt hos P. Palmquists Aktiebolag, Stockholm 1917.
